

RØRBEHANDLING.

Det er mange ulike metoder som brukes for å behandle, klargjøre og tilpasse rør.
Her er det ingen fasit og min måte å gjøre det på endrer seg også etter som jeg får ny kunnskap og erfaring. Det som fungerer best for meg pr 2023 er slik:

1. Utstyr:

Glassplate e.l.,
kloss med fint sandpapir,
en smal stripe fint sandpapir,
Reedguard e.l. kan være til hjelp, men er ikke nødvendig
Lite glass med vann
Post-it lapper

2. Fukt og tørk

Sett røret med tuppen 2-3 cm ned i vann 2-3 minutter eller mer.

Vann skal trekke seg opp i porene i røret

Legg det til tørking på glassplaten med flatsiden OPP.

Gjenta dette, og la det tørke med flatsiden NED.

Sett så røret 2-3 cm ned i vannet med barkenden / den tykke delen ned.

Når du ser at vannet har trukket seg opp mot den høvlede delen av røret, legger du det til tørk på glassplaten.

3. Ta vakumtesten.

Sett røret på munnstykket, klem tuppen forsiktig ned slik at røret tetter åpningen på munnstykket. Samtidig suger du ut all luft av munnstykket (fra korkenden) og slipper opp der du klemte i tuppen. Hvis røret er plant og forsegler mot munnstykket, skal det ta en liten stund til det "popper" og røret slipper munnstykket ved åpningen. Hvis det slipper med en gang, eller innen 1-2 sekunder kan det tyde på at røret ikke er helt flatt og at luft kan sive ut mellom rør og munnstykket (ved det området ligaturet er. Da må røret planslipes.

4. Evt. plansliping av rørets bakside.

Dette kan gjøres med spesialverktøy som f.eks Reedguard som på bildet, eller med sandpapir på en kloss.

På bildet under kan man tydelig se på stempelet at den ene siden av røret har vært litt høyere opp enn den andre når man har planslipt røret. Noen rør sveller eller "slår seg" mer enn andre under lagring og etter ny fukting, mens andre kan holde seg helt flate og forsegler godt. (Dette er forøvrig kanskje den viktigste grunnen til å gjennomføre fuktprosessen i punkt 2)

5. Side til side-test. Balansere røret

Nå er det til for å sjekke at røret er i balanse slik at det vibrer godt og er fleksibelt i alle registre.

Spill 1-2 min på røret uansett om det er for lett, for tungt eller passe.

Så spiller du en åpen g mens du biter litt hardt på venstre side av røret. Da vil du kjenne hvordan høyre side av røret vibrerer.

Deretter gjør du det samme på høyre side. Røret skal vibrere likt og ha samme motstand på begge sider.

Dersom det ikke gjør det, tar du en stripe fint sandpapir (min. P400) og pusser veldig forsiktig, 2-3 strøk uten press på den tyngste siden (se bildene under hvor du kan pusse). NB! Det er som regel veldig lite som skal til, ofte bare å fjerne fibre som stikker opp.

6. Gjøre et litt for tungt rør lettere

Om røret har for mye motstand og er tungt å spille, kan du slippe det forsiktig.

For å slippe helt jevnt er det lurt å bruke en kloss med fint sandpapir.

Legg røret på glassplaten (eller annen helt plan overflate) og ta noen forsiktige strøk FRA tuppen (start på glassplaten) og mot barken. Man kan alltid fjerne noe fra røret, men aldri legge til, så vær forsiktig. Ikke bruk kraft, men la sandpapiret gli forsiktig over røret.

Ofta er det minimalt som trenger å fjernes. Det er gjerne nok å få vekk løse fibre og får jevn og glatter overflate på røret. Gjenta om nødvendig, men om røret er tungt bør du unngå å slippe på tuppen. Da kan du legge feks en Post-it-lapp på det området du ikke vil behandle.

Er røret svært tungt, se punkt 7

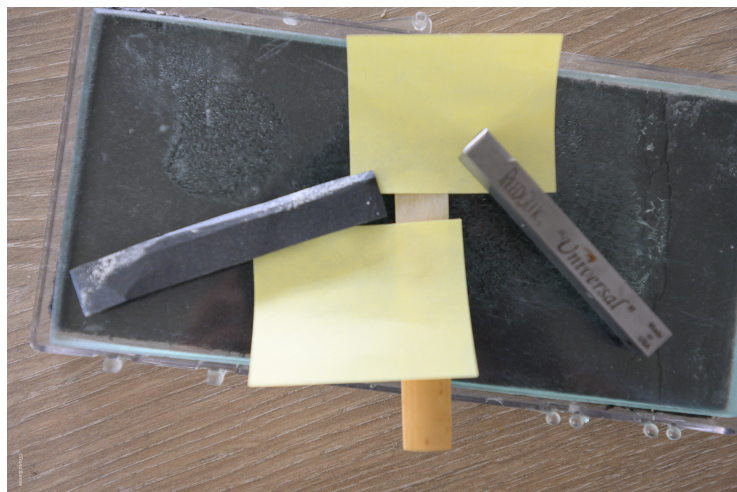

7. Gjøre tunge rør med mye motstand lettere

Det blir alltid hevdet at man ikke skal røre "hertet" av røret og jeg har alltid fulgt den anbefalingen. Imidlertid fikk jeg tips om hvordan rør med hard klang og mye motstand enkelt kunne få god vibrasjon og bedre klang. Har prøvd denne metoden på slike rør noen måneder og fått gode resultater på mange av rørene.

På et lite område, litt inn fra tuppen av røret, kan du fjerne litt materiale forsiktig. Det gjelder hele bredden av røret og jeg bruker post-it-lapper for å beskytte områder der det ikke skal fjernes noe i denne prosessen.

Bruk Reedguard eller en stripe sandpapir.

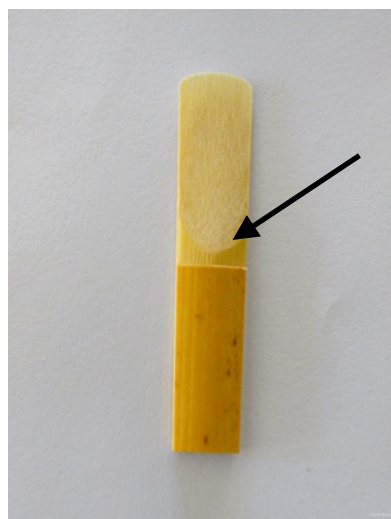

Det kan være lurt å pusse forsiktig over hele røret etterpå for å få det helt jevnt rundt det området du har fjernet materiale.

Om røret fortsatt er for tungt, kan du prøve å fjerne mer materiale fra undersiden av røret på det området som ligger flatt mot "bordet" på munnstykket

Noen bruker også kniv og fjerne litt materiale slik at buen over barken blir jevnere.

8. Forbedre respons, staccato og altissimoregisteret

Dette kan gjøres ved et par svært lette strøk med sandpapiret tvers over røret ved tuppen. Helst fra glassplaten mot papiret, evt motsatt vei. ikke bruk sandpapir på tvers av fibre.

9. For lette rør.

Om røret er for lett, kan du i første omgang sette det litt høyere opp og gjerne litt over spissen av munnstykket.

Hvis det ikke er nok, kan du klippe av litt av tuppen på røret.

Det kan være vanskelig å finne gode rørklippere som passer din rørmødel.

Ulike modeller har ulik bredde og bue på tuppen. Du må finne en klipper som passer det røret du bruker.

F.eks lager Vandoren bl.a. modell R10 for tradisjonell/blue box, RT19 for V12, RT50 for R56 og V21

Det er helt minimalt som skal klippes før du merker resultatet. Og ofte må du ta pusseklossen og jevne litt på hele røroverflaten for å balansere røret etterpå.

10. Hva mer?

Tørk av rørene, husk å fjerne fukt og urenheter fra baksiden etter bruk. Oppbevar rørene i holdere som er beregnet på rør. Helst i modeller som også regulerer fuktighet, enten med eget system eller med fuktposer.

Du kan også bruke plastposer med ziplock og legge fuktposer nedi.

Fuktposene avgir fuktighet når det trengs og tar opp fukt hvis det er for mye.

Tips: Fuktposene fra Boveda er mye billigere i sigarforretninger.

